

ABONNEMENT <[HTTPS://MIT.INFORMATION.DK/ABONNEMENT](https://mit.information.dk/abonnement)>

'Hvis EU er blevet et neoliberalt projekt, er det venstrefløjens egen skyld'

EU's krise bør få venstrefløjen til at gøre op med sine illusioner om nationalstaten, håber formanden for Den Italienske Europabevægelse, Pier Virgilio Dastoli. For lige nu er det kun EU-modstanderne, der fremlægger en idé om fremtidens Europa

Græske venstrefløjspartier demonstrerer mod EU i Thessaloniki på grund af nedskæringspolitikken. Den Italienske Europabevægelse mener, nationalstaterne bør erstattes af et føderalt Europa – sådan som EU's fædre også ønskede.

Giannis Papanikos

🕒 29. februar 2016

💬 Kommentarer (1)

Hver dag er der en ny demonstration foran Deputeretkammeret i Rom: Postarbejdere, lærere, sæsonarbejdere, politiet, sygeplejersker og pensionister demonstrerer. Der er protester for handicaprettigheder, for retten til homoægteskaber, imod homoægteskaber og for den traditionelle familie, for aktiv dødshjælp, for flygtnings rettigheder, imod terrorisme, for anerkendelsen af alternative behandlingsmetoder osv. Men den mest forpjukskede protest i lang tid var Den Italienske Europabevægelses ungdomsafdelings demonstration imod opløsningstendenserne i EU i forrige uge:

»Schengen, Schengen, Schen-gen,« lød kampråbet fra de få fremmødte føderalister, der også istemte kravet om »Europas Forenede Stater«.

Ifølge præsidenten for Den Italienske Europabevægelse, Pier Virgilio Dastoli, er det ikke så underligt, hvis EU-tilhængerne nu ligner det politiske landskabs marsmænd. Når 57 procent af europæerne ikke stemte ved det seneste europaparlamentsvalg, skyldtes det især, at det var 28 nationale valg:

»De har ikke stemt, fordi de ikke følte sig overbevist af de kampagner, partierne førte på nationalt plan,« siger Dastoli og fortsætter: »Det er kun EU-modstanderne, der har præsenteret vælgerne for en idé om fremtidens Europa. Det har tilhængerpartierne helt undladt. Det er ikke fair over for borgerne.«

Manifestet fra Ventotene

Da Information møder Dastoli på hans kontor i Rom, er han lige vendt hjem fra lanceringen af den tidligere græske finansminister Yanis Varoufakis' projekt Democracy in Europe – Movement 2025 (DiEM25) i Berlin:

»Varoufakis' største fortjeneste er, at han har brudt med venstrefløjens tilhængere af national suverænitet – Oskar Lafontaine i Tyskland, Jean-Luc Mélenchon i Frankrig og Stefano Fassina i Italien – der vil forlade EU og euroen,« siger Dastoli, »hans position er den stik modsatte, og derfor kan det være en god provokation, som får resten af venstrefløjen til at forlade sine illusioner om nationalstaten.«

Dastoli var i sin tid assistent for Altiero Spinelli (1907-86). Under fascismen blev Spinelli sendt i internt eksil på den lille ø Ventotene, hvor han

sammen med medfangerne Ernesto Rossi og Eugenio Colorni forfattede et manifest, der siden blev den europæiske føderalismes grundtekst. Ventotene-manifestet blev smuglet til fastlandet af Colornis tyske kone, Ursula Hirschmann – der efter hans død i 1944 giftede sig med Spinelli – og det cirkulerede som en forbudt, antifascistisk tekst i det krigshærgede Europa. Nationalstaten fungerer ikke længere som »et værn om den enkelte borgers frihed«, men har udviklet sig til »en organisme, som kun beskæftiger sig med sin egen eksistens og egen udvikling uden på nogen måde at bekymre sig om den skade, det kan påføre andre«, hævder forfatterne.

Midlet mod de totalitære stater, som havde udløst krigen, var »oprettelsen af en stabil føderal stat, der skal råde over væbnede, europæiske styrker«. Samtidig hedder det, at »den europæiske revolution skal være socialistisk« – dog uden afskaffelse af den private ejendomsret:

»Den bevægelse, Spinelli startede, lå til venstre,« siger Dastoli, »men så har venstrefløjens overladt den til de liberale og konservative kræfter. Så hvis EU har udviklet sig til et neoliberalt projekt, er det venstrefløjens egen skyld.«

Spinkelt grundlag

Efter krigen grundlagde Spinelli den europæiske føderalistbevægelse og blev valgt til Europa-Parlamentet som uafhængig for det italienske kommunistparti, PCI. I dag er en del af EU-komplekset i Bruxelles opkaldt efter ham.

– Ventotene-manifestet er jo skrevet i en hel anden historisk kontekst end EU's nuværende krise. Men hvilke elementer i det er stadig aktuelle?

»Der er mindst tre eller fire elementer i manifestet, som stadig er aktuelle,« siger Dastoli, »et af dem handler om princippet om absolut suverænitet, som er årsagen til mange problemer – ikke kun i Europa, men globalt. Det andet er, at selv om nationalstaten har sikret sine borgere rettigheder, har den også skabt nationalismen, som har udløst så mange ulykker. Der er en række problemer, som overstiger nationalstaterne og kun kan løses i en overstatslig struktur. Spinelli mente også, at kampen for et samlet Europa skulle udkæmpes for den aktuelle generation og ikke med henblik på en ubestemt, fremtidig generation. Kampen for en europæisk føderation står nu og kan ikke udsættes på ubestemt tid. Derfor er der brug for en folkebevægelse. Det er ikke nok, at nogle intellektuelle taler om det. Og så er det stadig aktuelt, at den vigtigste politiske distinktion, hvad angår Europa, ikke er mellem højre og venstre, men mellem fornyere og reaktionære.«

Dastoli kender EU-modstanden på den danske venstrefløj: »Bonde er min gode ven,« siger han om det tidligere medlem af Europa-Parlamentet for Folkebevægelsen mod EF, Jens-Peter Bonde, »men han er jo også blevet EU-tilhænger«.

Diskussionen med EU-modstanderne har altid hvilet på et spinkelt grundlag, mener Dastoli:

»Deres grundidé er, at EU ikke kan reformeres og gøres demokratisk, så derfor kan vi lige så godt vende tilbage til nationalstaterne. I den optik er kapitalisme og demokrati uforenelige, men så er nationalstaterne heller ikke demokratiske. For der findes jo ingen marxistiske nationalstater i EU.«

Uklare ideer

– *Inkarnerer Varoufakis' projekt så ideerne fra Ventotene-manifestet, eller er der nogle iøjnefaldende svagheder?*

»Det første problem er, at han ikke har nogen klar idé om, hvad et overnationalt demokrati er. Han siger, at der er brug for demokrati – på lokalt, regionalt, nationalt og europæisk niveau. Men efter min vurdering står det ikke helt klart for ham, hvordan man organiserer et overnationalt demokrati. Og så siger han, at der inden for to til tre år skal indkaldes en forfatningsgivende forsamling, som så skal vedtage en tekst, der kan træde i kraft i 2025. Jeg har ikke forstået, hvorfor vi skal vente helt til 2025. Vi risikerer alle at være døde inden. Det haster. I 2018 skal der være valg til Europa-Parlamentet, og han afklarer ikke, hvilken relation der skal være mellem de to ting – sandsynligvis fordi han ikke har stor tillid til Europa-Parlamentet. Men man er nødt til at beslutte, om vi skal kæmpe for, at det Europa-Parlament, der vælges i 2018, får mandat til at skrive en europæisk forfatning.«

Selv om et overnationalt demokrati i Europa virker som en utopi, må Varoufakis' paneuropæiske bevægelse gøre sig nogle mere konkrete overvejelser, mener Dastoli:

»Kan EU-parlamentarikere også vælges til den forfatningsgivende forsamling? Hvordan skal valget organiseres? Hvem fastlægger reglerne? Regeringerne eller de nationale parlamenter? De spørgsmål har Varoufakis vist ikke stillet sig selv. Civilsamfundet kan ikke organisere et valg. Fordelen ved en forfatningsgivende forsamling, som ikke er afhængig af Europa-Parlamentet, ville være, at politikere fra de nationale parlamenter så også ville kunne stille op, hvilket ville gøre processen mere repræsentativ. Men en forfatning skal skrives under juridisk faste rammer, hvorefter suveræniteten vender tilbage til folket med en paneuropæisk folkeafstemning om den – på samme dag i alle de lande.«

Regeringernes politik

– *I EU's grundlæggerlande som Italien er der tradition for at tale om et føderalt Europa. Men risikerer Europas Forenede Stater ikke at gøre danskere eller briter endnu mere fremmedgjorte over for EU, end krisen allerede har gjort dem?*

»Jo, det er umuligt at forestille sig, at alle EU's 28 medlemslande er klar til at tage springet ud i et overnationalt demokrati, og derfor må det i første omgang nødvendigvis kun være en snævrere kreds af lande. Den forfatningsgivende forsamling kunne således bestå af repræsentanter for

de lande, der vil tage springet – og de ville kunne vælges samme dag som EU-parlamentarikerne. Det kunne være de 19 lande i eurozonen eller blot en del af dem. En af svaghederne ved Varoufakis' projekt er, at der slet ikke var nogen diskussion om et Europa i to hastigheder, selv om 'brexit' jo er et af de helt afgørende spørgsmål lige nu. Temaet om en differentieret integration var helt fraværende i Berlin.«

»En anden svaghed ved Varoufakis' projekt er, at det i udgangspunktet er meget eurocentrisk,« fortsætter Dastoli, »det er ikke nok, at Europa løser sine interne problemer. Man er også nødt til at skabe en fælles nabopolitik. Bortset fra migrationsdiskussionen var det udenrigspolitiske aspekt helt fraværende. Hvis vi vil have et europæisk demokrati, må vi også have en europæisk udenrigspolitik.«

– En af eurokrisens medfølgende problemer er, at den iøjnefaldende mangel på demokratisk legitimitet i f.eks. eurogruppen, som Varoufakis har påpeget, også ender med at delegitimere den tekniske kompetence, de europæiske institutioner faktisk besidder. Er DiEM25 ikke et forsøg på at finde en vej ud af denne blindgyde?

»Jo, men også her er der et problem. Det sædvanlige budskab er, at EU-teknokratiet er skyld i nedskæringspolitikken. Det er forkert. Den nedskæringspolitik, der er blevet ført i de seneste syv år, er blevet bestemt af de europæiske regeringer. Det bliver man nødt til at indse for at kunne forstå, hvorfor vi i dag har en bestemt politik og ikke en anden – Renzi (Italiens ministerpræsident, red.) siger, at Obama har ført en investeringspolitik, som vi også burde føre i EU. Men han siger ikke, at Obama har kunnet gøre det, fordi han er præsident i en føderal republik. Der er en føderal regering, som har haft magt til at investere 800 mia. dollar i den amerikanske økonomi, mens vi har investeret 900 mia. euro i bankerne. Det er dog ikke EU-teknokraternes valg, det er regeringernes beslutning.«